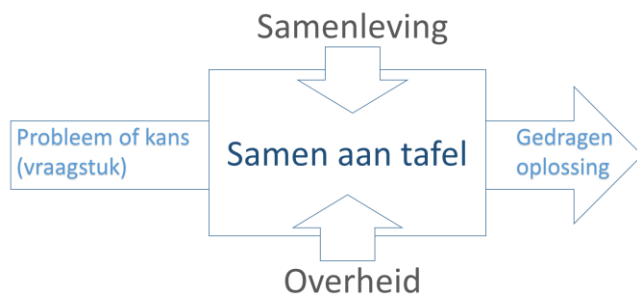


# OpenSamenspraak

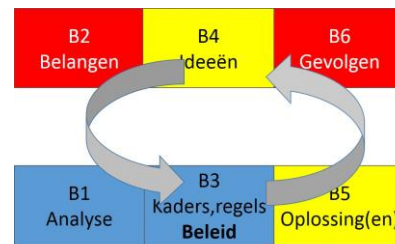
*Democratie is het maken van keuzes in meerderheid,  
met respect voor de minderheid.*

- ❖ Verbeter de lokale democratie door het **vraagstuk** – het probleem of de kans – centraal te stellen.

- ❖ Ga aan tafel met alle betrokkenen



- ❖ Schets, bedenk, ontwerp, betrek, discussieer, zoek uit, slijp, kies ....  
Opnieuw en opnieuw, werkende weg naar de beste oplossing.



- ❖ Gebruik het OpenSamenspraak Canvas als drager van het proces.



## Herontwerp lokale samenwerking

De uitdaging van deze prijsvraag is om een – liefst radicaal – herontwerp te maken van de lokale democratie. Die bestaat onder andere uit het vierjaarlijks kiezen van vertegenwoordigers. Maar steeds meer zit democratie in lokale samenwerking: het actief meedenken en keuzes maken over de vraagstukken van stad, wijk en buurt. Men wil ook per vraagstuk betrokken kunnen zijn. In wisselende intensiteit, afhankelijk van belangen, affiniteit, kennis en beschikbare tijd. Om zo te komen tot betere en breed gedragen oplossingen en verbeteringen in de gemeente.

Die gevraagde werkwijze voor de lokale samenwerking moet dus begrijpelijk zijn, open en transparant. Bruikbaar in iedere gemeente en door alle belanghebbenden. Voor beleidsambtenaar, wethouder, raadslid, voor bewoners, bedrijven en instellingen. We noemen het OpenSamenspraak. Deze **werkwijze** steunt op een **open houding** van betrokkenen en op een innovatieve **informatievoorziening**.

We beschrijven hier die werkwijze, aan de hand van het OpenSamenspraak Canvas. Niet radicaal anders, wel fundamenteel beter....

## OpenSamenspraak

Samenspraak is een term die we naast inspraak, participatie en coproductie gebruiken. Soms is het alleen cosmetisch of plichtmatig en ontbreekt de werkelijke intentie voor een vernieuwing van de werkwijze. OpenSamenspraak is dan ook de term die wij hanteren voor samenspraak die vanuit de noodzakelijke open houding wordt toegepast. De definitie is:

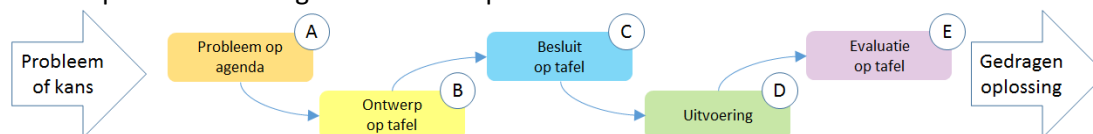
---

*Gezamenlijk en resultaatgericht werken aan breed gedragen oplossingen van grote en kleine vraagstukken in de stad/wijk/buurt, door de gemeente, bewoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen, ieder in de meest passende rol en met de bijbehorende verantwoordelijkheid*

---

## De werkwijze: het vraagstuk centraal

Het aanpakken van vraagstukken verloopt in 5 fasen:

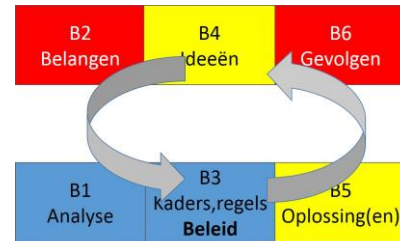


- A. benoemen en agenderen van het probleem/kans en vraagstukeigenaar;
- B. bedenken, ontwerpen van een of meer oplossing(en) ;
- C. formeel besluiten;
- D. opdracht geven, uitvoeren en implementeren;
- E. evalueren en leren;

Het doel van OpenSamenspraak is om belanghebbenden in alle fasen te betrekken en niet alleen in fase 3, waar het voorstel in de gemeenteraad op tafel ligt. Dat zal per vraagstuk anders ingevuld kunnen worden. Belangrijk is om het vraagstuk centraal te stellen en daarbij iedereen in de juiste rol en verantwoordelijkheid te zetten.

Fase 2, bedenken/ontwerpen is waar de samenspraak optimaal in beeld komt. Het is een cyclisch proces langs 6 stappen:

1. **analyse** van het probleem;
2. opstellen lijst van **betrokkenen**, hun belangen en hun krachtenveld;
3. bepalen van de **kaders**, de begrenzing van mogelijke oplossingen;
4. verzamelen van **ideeën**;
5. beschrijven van (alternatieve) **oplossingen**;
6. beoordelen plus- en minpunten, in kaart brengen **gevolgen**;



Werkende weg en iteratief ontstaat nieuwe informatie, krijgt men meer inzicht en wordt het ontwerp steeds scherper. Het is het proces waarbij kennis van beleidsambtenaren, specialisten én ervaringsdeskundigen bij elkaar komt.

De start van dit proces is een snelle schets, gemaakt door de vraagstukeigenaar, waardoor de contouren van het vraagstuk zichtbaar zijn en de juiste mate van samenspraak beter bepaald kan worden.

### Het OpenSamenspraak canvas

Een bedrijfsmodel kan je opstellen aan de hand van het [Business Model Canvas](#). Zo kan je samenspraak structuur geven met een **OpenSamenspraak Canvas**.

Een canvas is een “ondergrond” voor het opbouwen van een nieuwe creatie. Letterlijk bij een schilderij, overdrachtelijk bij het bedenken van een business model.

In de uitvoering is het een groot vel papier (A3 of flip-overvel) waarop creatief en gezamenlijk het onderwerp verkend wordt en steeds meer vorm kan krijgen. Maar ook een digitale variant is denkbaar.

Het idee van een canvas leent zich uitstekend voor OpenSamenspraak. Een overzichtelijk schema van het proces en de 5 fasen die aan bod moeten komen. Het is een kladblok voor het creatieve proces, een checklist voor beoordeling van de aanpak. Een plek voor de input van de samenwerkende partijen, een kapstok voor ieders bijdrage.

Zie bijlage voor grotere afbeelding het OpenSamenspraak Canvas (OSC).



### Voordelen OpenSamenspraak Canvas

- + Voor bewoners een herkenbare en standaard werkwijze voor ieder belangrijk vraagstuk
- + Voor projectleiders een simpel communicatiemiddel met alle betrokkenen
- + Voor beleidsambtenaren een checklist voor hun projecten
- + Voor portefeuillehouders een open en transparante aanpak naar de samenleving
- + Voor raadsleden een helder overzicht van voortgang en informatie van een vraagstuk
- + Voor alle betrokkenen een universele kapstok voor informatievoorziening (dossier)
- + Voor softwareleveranciers een generiek model voor herbruikbare en snelle applicatie-ontwikkeling
- + Voor de democratie: openheid, betrokkenheid, verantwoording

## De informatievoorziening

De OpenSamenspraak werkwijze leent zich bij uitstek om in iedere fase en bij elke stap de juiste informatie te verzamelen. Allerlei al beschikbare applicaties kunnen worden gebruikt. Zo zal een Raadsinformatiesysteem (of het [OpenRIS](#)) in de fase 3 “bestuurlijke besluitvorming” de juiste vergaderstukken kunnen leveren.

## De houding en de macht

Een beter ingericht proces en technologische middelen zijn nog geen garantie voor daadwerkelijke verbetering van de lokale democratie. Ze nemen wel drempels weg en maken veel zaken transparant. Maar parallel zal ook gewerkt moeten worden aan een open houding en oprechte interesse in samenwerken. Dat geldt in het bijzonder voor de machtspositie van de actoren bij samenspraak. Werkwijze, houding, macht en informatievoorziening moeten dus in balans zijn. Deze bijdrage voorziet in ieder geval in een open werkwijze en informatievoorziening.

## Indiener

**Marcel Krassenburg**

06 – 53 86 31 19

MK Informaticediensten (MKidee)

[Dutch Innovation Factory](#) (DIF)

Bleiswijkseweg 37a - 2712 PB Zoetermeer

[www.iraad.nl](http://www.iraad.nl) - [marcel@iraad.nl](mailto:marcel@iraad.nl)

Conceptontwikkelaar iRaad

Lid van de Samenspraakgroep Zoetermeer

Lid Netwerk Politieke Innovatie (NPI)

-----

Bijlage 1

<b>OpenSamenspraak - Schets vraagstuk</b>						Datum: <input type="text"/>						
Vraagstuk: <input type="text"/>					Monitor							
Probleemhebber		Betrokkenen			Ideeën	Gevolgen	Voorstel	Besliser	Feedback, formele bezwaren	Testen, begeleiding	Monitor	Gebruiker  Gedragen oplossing Beheerder
Vraagstuk eigenaar		Analyse			Kaders	Oplossing(en)	Keuze	Oprachtgever	Plan	Uitvoering	Evaluatie	Beheerder

OpenSamenspraak Canvas v1 ©

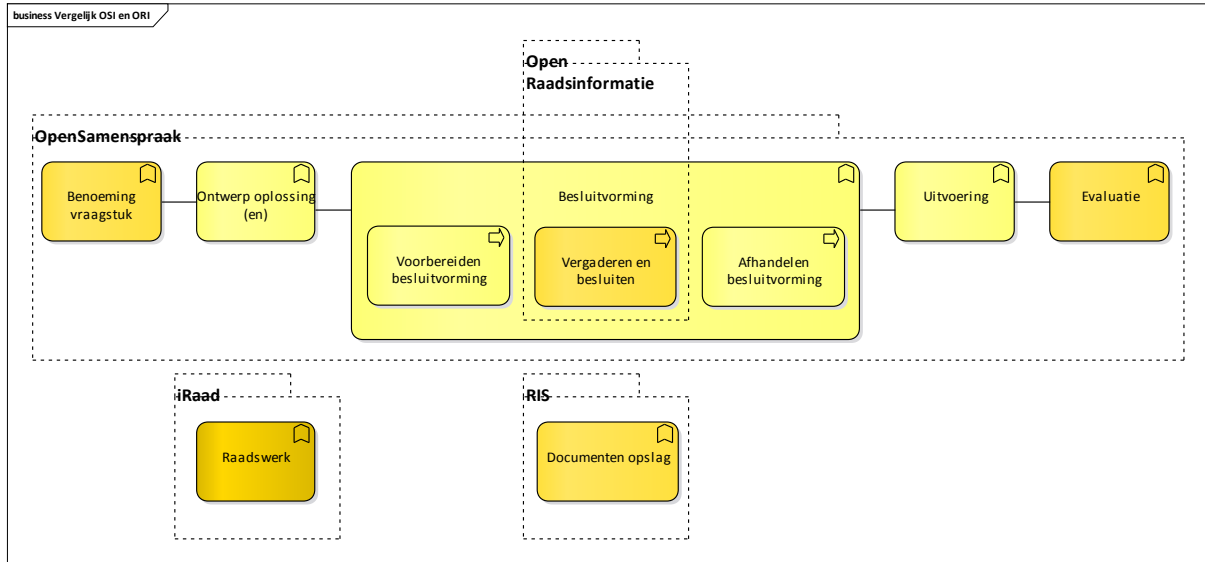
MKidee - Marcel Krassenburg © 2015 – 6 februari 2017

## Bijlage 2

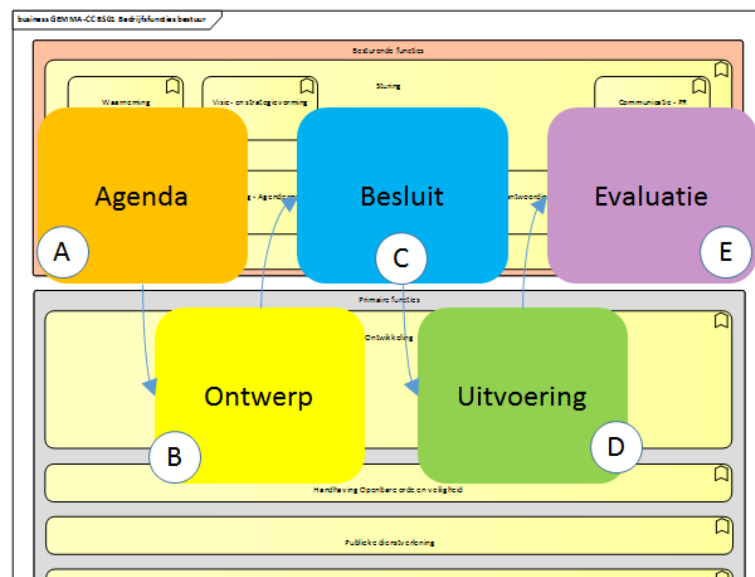
Voor informatietechnici

Voor de informatiemangers en architecten van gemeenten en voor softwareleveranciers is het aansluiten op GEMMA – de architectuurstandaard voor gemeenten – van belang.

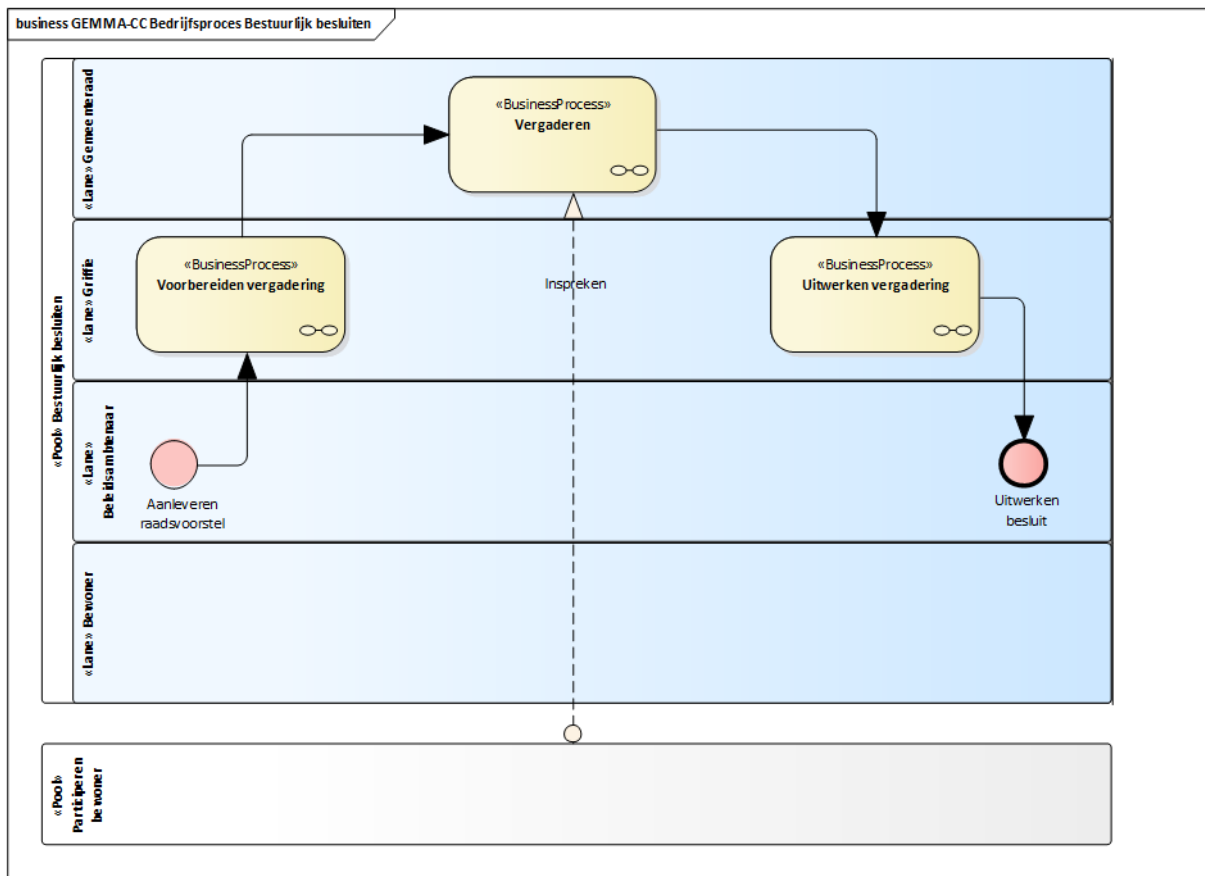
De scope van OpenSamenspraak:



De OpenSamenspraak is een **bedrijfsfunctie** in de lagen sturing en ontwikkeling:



De werkwijze kan als **bedrijfsproces** en deelprocessen onderdeel uitmaken van de GEMMA-procesarchitectuur.



De **informatie-objecten** komen deels terug in het OpenRIS informatiemodel. Als voorbeeld de afstemming op actoren en de Popolo-standaard.

